

**ŽIAURIAUSI
XXI AMŽIAUS
SERIJINIAI
ŽUDIKAI**

A. K. RICHTER

óbuolys.

**ŽIAURIAUSI
XXI AMŽIAUS
SERIJINIAI
ŽUDIKAI**

A. K. RICHTER

Iš anglų kalbos vertė
UAB „KNYGŲ MINISTERIJA“

TURINYS

PROLOGAS	7
----------------	---

I DALIS. KAI SISTEMOS AKLAI NUSISUKA / 9

1 BYLA. GYDYTOJAS, ŽUDĘS DĖL TVARKOS	15
2 BYLA. SKYRIAUS ANGELAI	41
3 BYLA. MIRTIES ANGELAS	65
4 BYLA. GAIVINIMO ŽAIDIMAS	95

II DALIS. PO VALDŽIOS KAUKĖ / 123

5 BYLA. POLICININKAS, KURIS NEKENTĖ MOTERŲ	129
6 BYLA. SODININKO PRIEDANGA	153
7 BYLA. MOTERIS, KURI DURDAMA ŠYPSOJOSI	173
8 BYLA. KOLUMBIJOS ŽVĖRIS	191

III DALIS. ŽUDYMO EVOLIUCIJA / 211

9 BYLA. „GRINDR“ GROBUONIS	217
10 BYLA. ŠLOVĖ IR KŪNAS: LUKOS MAGNOTOS SPEKTAKLIS	239
11 BYLA. KLIVLANDO SMAUGIKAS	259
12 BYLA. DANIJOS „ILONAS MASKAS“	279

EPILOGAS	297
----------------	-----

AUTORIAUS PASTABA	299
-------------------------	-----

AUTORIAUS ATSAKOMYBĖS APRIBOJIMAS	301
---	-----

PROLOGAS

AKLASIS TAŠKAS

Jie niekada nesislėpė. Jų vardai buvo spausdinami laikraščiuose, veidai rodomi per televiziją, teismai transliuojami ir įrašinėjami. Ir vis dėlto ištisus metus jie buvo nematomi.

Gydytojai, slaugytojai, policijos pareigūnai, inžinieriai – žmonės, kurių pareiga buvo saugoti gyvybę, o ne ją naikinti. Jie pasirašinėjo receptus, ramino pacientus, davė priesaikas, šypsojosi nuotraukose. Jie žudė tyliai. Metodiškai. Slėpdamiesi po atsakomybės priedanga.

Pradėjęs nagrinėti jų bylas, neradau jokių tamsių asociacijų – tik sterilų biurokratijos tikslumą. Ligoninių atmintinės, policijos suvestinės, vidaus auditai: viskas parašyta ta pačia neutralia kalba, skirta paaiškinti, bet ne matyti.

Ir kiekvienoje pastraipoje kartojosi ta pati tiesa – blogis retai ateina į institucijas iš išorės. Jis auga jų viduje, nepastebėtas, nes pernelyg primena pačią sistemą.

Šie puslapiai – ne apie paslaptį. Jie – apie aklumą, kuris atsiranda ne iš nežinojimo, o iš pasitikėjimo.

Trisdešimt metų keturiuose žemynuose vyrai ir moterys naudo-
josi savo profesijomis kaip kamufliažu: gydymu – kaip priedanga
žalai, tvarka – kaip leidimu, technologija – kaip teatru.

Rusų gydytojas, kuris gydė savo aukas prieš jas nuodydamas.

Italų anesteziologė, pati atimdama gyvybes, kalbėjusi apie gai-
lestingumą.

Slaugytojas iš Naujojo Džersio, išgelbėjęs šimtus prieš nužudy-
damas dešimtis.

Danų išradėjas, pavertęs genialumą spektakliu, o povandeninį
laivą – kapu.

Atskirai jų nusikaltimai yra nesuvokiami. Kartu jie sudaro dės-
ningumą – žemėlapi, kaip žlunga institucijos, kaip susižavėjimas
virsta neliečiamumu ir kaip, siekiant progreso, pirmiausia praran-
dama sąžinę.

Ši knyga nesiekia sensacijų. Ji siekia suprasti, kaip sistemos, su-
kurtos saugoti gyvybę, tapo jos naikinimo bendrininkėmis ir kaip
lengvai mes painiojame gebėjimus su gerumu.

Nes klausimas jau nebe tas, kas buvo šie žmonės. Klausimas –
kas buvome mes, kai jie dirbo šalia. Šlovinami, netikrinami.

Aklasis taškas – ne jų tamsoje. Jis – mūsų šviesoje.

I DALIS

KAI SISTEMOS AKLAI NUSISUKA

*Juk nei žmogus, nei angelas išvelgti negali
veidmainystės – vienintelio blogio, kuris vaikšto
nematomas, išskyrus tik patį Dievą.*

Džonas Miltonas, „Prarastojo rojaus“

Yra tam tikra žudikų rūšis, kuri nesėlina šešėliuose ir neklajoja naktimis. Jis stovi fluorescencinėje šviesoje, su tarnybiniu pažymėjimu. Jis prisistato pareigomis, o ne vardu. Jis liepia atsipalaiduoti, juo pasitikėti – ir jūs pasitikite.

Tai ne iš chaoso gimę žudikai. Tai tie, kuriuos gimdo tvarka.

Amžiuje, žadėjusiame skaidrumą ir saugumą, pirmosios pabaisos buvo ne nepažįstamieji ar klajūnai, o tvarkos ir procedūrų žmonės. Jų įrankiai buvo ne peiliai, o švirkštai, receptų blankai ir skaitmeniniai įrašai.

Jie veikė švariausiose šiuolaikinės civilizacijos institucijose – ligoninėse. Kiekvienas jų savaip tikėjo atliekantis tam tikrą tarnystę. Kiekvienas veikė remdamasis iliuzija, kad mirtį galima suvaldyti kaip popierizmą, kai tampa nepatogu ar nepelninga. Ir kiekvienas klestėjo, nes institucijos, kuriose jie dirbo, buvo paremtos pasitikėjimu, o ne atidžiu tikrinimu.

Rusijoje Maksimas Petrovas pradėjo savo vizitus byrančios Sovietų Sąjungos griuvėsiuose, kur senoji tvarka žlugo, bet biurokratija vis dar šlubčiojo toliau.

Jis žudė taip, kaip dirbo, – veiksmingai, metodiškai – nuodydamas savo pacientus valstybės išduotais raminamaisiais ir juos apipledamas.

Sistema niekada juo neabejojo, nes ant rankovės jis nešiojo valstybės emblemą. Jis buvo tas, kurį kiekvienas norėjo tikėti vis dar egzistuojant: gydytojas, atliekantis savo darbą.

Italijoje Leonardas Kazaniga (*Leonardo Cazzaniga*) ir Laura Taroni (*Laura Taroni*) mediciną pavertė misticismu. Jis skelbė apsisvalymą, ji sekė juo it akolitas. Drauge jie žudė slaugos ritualuose – injekcijos tarsi sakramentai, ligos istorijos – išpažintinės.

Ligoninės hierarchija juos saugojo, nes institucija skandalo bijojo labiau nei tiesos.

Jų steriliuose kabinetuose gailestingumas tapo aritmetika.

Amerikoje po privatizuotų ligoninių tinklų labirintą klaidžiojo Čarlzas Kalenas (*Charles Cullen*). Jį tyliai atleisdavo, tyliai vėl priimdavo, tyliai perkeldavo – vaидуoklis, keliaujantis po palatas ir valstijas.

Kiekviena ligoninė pasirašydavo dokumentus, užverdavo bylą ir siųsdavo jį tolyn.

Mirusiųjų skaičiai buvo matomi kiekvienam, panorėjusiam juos pamatyti, bet niekas nenorėjo prabilti pirmas. Apkaltinti jį reiskė apkaltinti sistemą, kuri jį sukūrė.

O Vokietijoje Nilsas Hėgelis (*Niels Högel*) žudė dėl aplodismentų.

Jis leido pacientams vaistus, gaivindavo juos norėdamas patirti susižavėjimą, o aštriam pojūčiui išblėsus vėl žudydavo.

Jis buvo demaskuotas tik todėl, kad kolegos pradėjo pastebėti, kaip dažnai jis būdavo šalia, kai sustodavo širdys.

Net ir tada institucija delsė – bijodama pripažinti, kad gydymo teatras tapo savimeilės scena.

Keturios tautos. Keturios biurokratijos. Skirtingos kalbos, ta pati tyla.

Kiekvienas žudikas atskleidė tą patį paradoksą: kuo institucija pažangesnė, tuo lengviau joje pasislėpti. Jų nusikaltimai buvo ne

beprotybės, o klusnumo išraiška – tobulo paklusnumo aktai sistemoje, kurios moralę matuoja metrika, o atjautą – varnelėmis langeliuose.

Ligoninės, kuriose jie dirbo, buvo skirtos užkirsti kelią mirčiai, tačiau tapo jos laboratorijomis. Nesuskambo jokie pavojaus signalai, nes skaičiai atitiko lūkesčius; niekas neklausinėjo, nes dokumentai buvo tvarkingi.

Ir taip amžius prasidėjo ne ugnimi ar karu, o blankais, parašais ir sedacija – tylia pasitikėjimo apokalipse.

Sistemos, atsisakydamos matyti, tai daro ne todėl, kad yra aklos. O todėl, kad matyti reikštų pamatyti save pačias.

IŠSLAPTINTA

BYLA

NR. ...1....

**GYDYTOJAS,
ŽUDEŠ DĖL TVARKOS**

Vardas, pavardė:

**dr. Maksimas
Petrovas**

Slapyvardis:

**Sankt Peterburgo
Gydytojas mirtis**

Pareigos: anesteziologas, 17-oji miesto ligoninė.

Amžius suėmimo metu: 36.

Vieta: Sankt Peterburgas, Rusijos Federacija.

Veiklos laikotarpis: 1997–2000.

Patvirtintos aukos: 19–21 (oficialus skaičius); tyrėjai įtaria daugiau nei 40.

Aukų profilis: daugiausia pagyvenę ar lėtinėmis ligomis sirgę buvę pacientai, gyvenę vieni.

Metodas: per vizitus namuose suleisdavo mirtinas anestetikų ir paralyžuojančių vaistų (įskaitant promidolį ir sukciniolcholino chloridą) injekcijas; vėliau apiplėsdavo butus, norėdamas imituoti įsilaužimą ar natūralią mirtį.

Motyvai (kaip nurodyta): „kančių palengvinimas“ ir „tvarkos atkūrimas“ – racionalus aiškinimas apie medicininį veiksmingumą ir moralinę pareigą.

Atskleidimas: dėsningumas atskleistas po to, kai išgyvenusi auka pranešė, kad jai vaistus suleido ir ją apiplėšė vyras „baltu chalatu“; vėlesnės kratos Petrovo bute metu rasta pavogtų daiktų, ligoninės vaistų ir pacientų įrašų.

Suimtas: 2000 m. sausį.

Nuteistas: 2001 m., Sankt Peterburgo miesto teismas.

Bausmė: kalėjimas iki gyvos galvos.

Psichiatrinė ekspertizė: emociškai šaltas, narcisistinių bruožų, obsesyvus procedūrų laikymasis; visiškai pakaltinamas ir teisiškai atsakingas.

Institucijos išvados: jo veiklos metais nebuvo inicijuotas joks vidinis ligoninės tyrimas; daugybė policijos skundų buvo nutraukti nepakankant įrodymų.

Kultūrinis kontekstas: posovietinė medicinos sistema, kamuojama nepritekliaus, griežtos hierarchijos ir biurokratinės inercijos – aplinka, kurioje moralinį nuopuolį slėpė procedūrinė tvarka.

RUTININIS VIZITAS

Pastatas Kamenooostrovskio prospekte atrodė kaip šimtai kitų Sankt Peterburge – jo geltono tinko sienos buvo suodinos, o laiptinėje aidėjo lėtas prakiurusio vamzdžio varvėjimas. Kopūstų, ploviklio ir rūdžių kvapas maišėsi su žiemos oro dvelksmu, besiskverbiančiu pro nesandarius langus. Buvo vėlyvas rytas, lauke ant sniego bolavo sausio šviesa.

Gydytojas Maksimas Vladimirovičius Petrovas, 17-osios miesto ligoninės anesteziologas, lipo laiptais į trečią aukštą. Vienoje rankoje jis nešėsi rudą odinį medicininį lagaminėlį, kitoje – į plastiką įvyniotą planšetę, kad nesudrėktų. Jo judesiai buvo stabilūs, įgudę,ėjo nedvejodamas. Vėliau kaimynai prisimins, koks jis buvęs mandagus, kaip švelniai pasibelsdavęs – tris kartus, ne per garsiai, kad netrikdytų visos laiptinės aikštelės.

Viduje septyniasdešimt vienerių Jelena Antonovna, viena gyvenanti po vyro mirties, pasiūlė jam arbatos. Ligoninėje dėl krūtinės skausmų ji buvo jį mačiusi vieną kartą; jis su ja elgėsi maloniai, net pasiliko ilgiau, nei reikalaujama. Jis pasakė atvykęs patikrinti, norįs įsitikinti, ar jos kraujospūdis stabilizavosi. Ji jam padėkojo, pasitikėdama uniforma, kuri jos kartos atmintyje vis dar reiškė saugumą.

Jis išpakavo švirkštą ir ampulę ant mažo rankšluosčio, kurį nešiojosi tam tikslui. Viskas buvo ritualas. Užsirašė laiką savo užrašinėje ir atsukęs dangtelį pripildė švirkštą skaidraus skysčio.

„Pajusite mieguistumą, – pasakė jai. – Tiesiog kelias minutes pailsėkite.“

Ji nusišypsojo, pajutusi palengvėjimą, kad kažkas taip rūpinasi, jog net aplankė.

Injekcija įsmigo į jos ranką tyliai ir tiksliai, kaip įprasta. Ore padvelkė silpnas metalo kvapas – sterili vaistų šmėkla. Ji ėmė kvėpuoti lėčiau, galva šiek tiek atsilošė. Jos lūpos suvirpėjo, kai ji kažką sumurmėjo apie skambutį dukrai. Jis laukė, stebėdamas, kaip gęsta jos pulsas, tada įkišo švirkštą atgal į dėklą.

Įsivyravusioje tyloje sieninio laikrodžio tiksėjimas tapo nepakeičiamai garsus.

Praėjo penkios minutės. Jis atsistojo ir priėjęs prie komodos atidarė viršutinį stalčių. Viduje – auksinė grandinė, du žiedai, vokas su sulankstytais banknotais. Jis paėmė juos atsargiai, tarytum atlikdamas inventorizaciją. Išeidamas užrakino duris iš lauko ir nuvalė rankeną audeklu.

Policijos byloje, sukurtoje po kelių mėnesių, šis vizitas bus aprašytas keliolika žodžių: „Gydytojas atliko apžiūrą namuose. Pacientė vėliau rasta mirusi. Smurto žymių nenustatyta.“

Ateinančiais mėnesiais šis sakinyš kartosis keliskart.

Petrovo kolegos jį apibūdino kaip „ramų, punctualų, visada mandagų vyrą“. Viena slaugytoja prisiminė: „Jis buvo vienintelis gydytojas, kuris vis dar lankydavo pacientus namuose. Manėme, kad jis atsidavęs.“ 17-ojoje ligoninėje niekas neklausinėjo apie dingusias ampules ar papildomas konsultacijas, kurias jis registruodavo neaiškiais diagnostiniais kodais. Dešimtojo dešimtmečio

pabaigoje, kai atlyginimai vėluodavo mėnesiais, o ligoninių biudžetai ištirpdavo korupcijoje, bet kuris toliau dirbantis gydytojas buvo giriamas už discipliną. Petrovo disciplina buvo nepriekaištinga.

Kiekviena auka gyveno viena. Kiekvienas butas buvo mažas, tvarkingas, nuspėjamas. Jis rinkosi juos taip tiksliai, lyg peržiūrėtų pacientų ligos istorijas, o ne medžiotų grobį. Vėlesniuose dokumentuose riba tarp priežiūros ir išnaudojimo išsitrynė.

Vėliau laikraščiai praneš: „Jis apiplėšinėjo savo pacientus taip pat kruopščiai, kaip anksčiau juos gydė. Raminamieji buvo jo raktas, baltas chalatas – jo kaukė.“

Niekas negirdėjo paskutinių Jelenos Antonovnos žodžių. Kaimynai negirdėjo visiškai nieko – tik tylų lauko durų spragtelėjimą ir gydytojo žingsnius, aidinčius laiptinėje žemyn, lyg širdies dūžiai.

Lauke Petrovas prisidegęs cigaretę žvilgtelėjo į laikrodį ir pasižymėjo savo užrašų knygelėje: „Antonova – patikrinimas baigtas.“

Byloje daugiau nieko nebus parašyta. Bet tą rytą dviejų milijonų gyventojų mieste ėmė ryškėti pirmasis dėsningumas – tyliai, nepastebimai, vadovaujantis medicinos logika ir rutinos našta.

ŠEŠĖLIŲ PILNA LIGONINĖ

17-oji miesto ligoninė stovėjo siauroje gatvėje netoli Nevos – purvino sniego spalvos keturių aukštų pastatas. Jos koridoriai dvelkė dezinfekantu, jodu ir varginančiu darbu. Virš galvų žvimbė fluorescencinės lempos, kai kurios mirkčiojo, kai kurios buvo

perdegusios. Grindys – linoleumas, išblukintas dešimtmečių žingsnių, sienos – nukabinėtos skelbimų, kurių niekas neskaitė, lentomis.

Gydytojai vaikščiojo šiuo labirintu lyg išnykusios imperijos šmėklos. Sovietinė sistema, kadaise žadėjusi visuotinę sveikatos priežiūrą, buvo subyrėjusi į kažką tylesnio ir desperatiškesnio. Palatos vis dar buvo pilnos, bet atlyginimai vėlavo, o vaistinės lentynos buvo pustūstės. „Trūksta visko, išskyrus popierius“, – vėliau viena slaugytoja pasakys tyrėjams.

Šiame pasaulyje rutina tapo išgyvenimo forma. Procedūra pakeitė tikėjimą. Nerašyta taisyklė buvo paprasta: tvarkingai pildyk ligos istorijas, kalbėk pagarbiai, mažai klausinėk.

Gydytojas Maksimas Petrovas įkūnijo šią taisyklę. Kas rytą jis atvykdavo lygiai pusę devynių, išlygintu paltu, nublizgintais batais, o nuo rankų sklisdavo silpnas karbolio muilo kvapas. Jis mažai kalbėjo, arbatą gerdavo vienas personalo virtuvėlėje ir punktualiai išeidavo ketvirtą. Kolegos jį vadino *tichij* – „tyliuoju“.

Vienai slaugytojai pasiskundus, kad dingio morfino ampulės, Petrovas pasisiūlė padėti perskaičiuoti atsargas. Skaičiai sutapo, slaugytoja atsiprašė. Niekas nepastebėjo, kad galutinį skaičių įrašė jis pats.

Jo darbo byla buvo nepriekaištinga. Jis pasirašinėjo kiekvieną paciento bylą mėlynu rašalu, niekada neužbraukdavo žodžio, niekada nepalikdavo tuščios vietos. Skyriaus vedėja, pagyvenusi kardiologė dr. Krasnova, dažnai rodydavo jo bylą kaip pavyzdį, „kaip turi atrodyti“. Auditų metu Petrovas su inspektoriais elgdavosi taip pat ramiai ir tiksliai, kaip ir su pacientais.

Skaitykite likusius
282 iš **304** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Ši knyga apie žudikus, kurių niekas neįtardavo – ne todėl, kad jie gudriai slėpdavosi, o todėl, kad dėvėjo uniformas, turėjo darbo pažymėjimus ir slėpėsi po autoriteto kauke. Gydytojai, slaugytojai, policininkai, išradėjai, mylimieji – žmonės, kuriems patikime savo gyvenimus, o jie savo ruožtu panaudojo institucijų aklumą kaip tobulą priedangą.

„Žiauriausi XXI amžiaus serijiniai žudikai“ – šurpinantis dokumentinis tyrimas iš „Juodųjų archyvų“, atskleidžiantis dvylika šiuolaikinio blogio veidų. Nuo Rusijos iki Italijos ligoninių, nuo Torono kiemų iki Kopenhagos technologinių laboratorijų – ši knyga parodo, kaip sisteminis pasitikėjimas tampa mirtina silpnybe.

Tai ne vien kriminalinė dokumentika. Tai literatūriškai parašytas tyrimas apie institucinį aklumą, pasitikėjimo paradoksą ir blogio evoliuciją: kaip žudoma „gailestingumo“ vardu, kaip autoritetas pakeičia moralę ir kaip skaitmeninis amžius sukuria naujo tipo plėšrūnus.

Nuo Danijos Elonu Musku vadinto genijaus išradėjo iki Pietų Amerikos monstro, nužudžiusio šimtus vaikų. Nuo Vokietijos medicinos žvaigždės iki lietuvių pamėgtą Piterborą (Anglija) sukėrusios retenybės – maniakės moters. Kas sieja visus šiuos žmones, kurie peržengė ribą? Galų gale, ar įmanoma atpažinti kaimyną – serijinį žudiką?

Ši knyga nėra pramoga.

Tai – pasaulio, kuriame gyvename, veidrodis.

Skaityk.
Komentuok.
Sek.
linktr.ee/obuolys.lt

